

Posamezna številka 6 vinarjev.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:
Učiteljska Tiskarna, Franciškaška ulica št. 8.Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si se ne vračajo. Za oglase se plača: petišt vsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 80 v. Pri večkratnem oglašanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Tudi jubilej.

Imeli smo letos že priložnost pisati o jubilejih. Naše čitalnice in naše sokolstvo je praznovalo svoje petdesetletnice. Minilo je petdeset let, kar so stopile čitalnice in sokolska društva v javno življenje; v sedemdesetih letih je društveno narodno življenje doseglo svoj vrhunec — takrat se je začel pri nas tudi — kulturni boj. Beseda »narod« in »narodnost« je morala postati več kot beseda — treba je bilo pojmu dati vsebine.

Navdušenje, ki so ga vzbudili tabori leta 1870 je počasi poglelo — med inteligenco in narodom je počasi nastajal razdor. V višjih slojih je bilo mnogo navdušenja — pa premalo poljudnega dela — naša duševna kultura je v tej dobi hitro rasla — pa se je premalo širila med narod.

Med tem se je krepil klerikalizem. Klerikalci so si izbrali za svoje polje kmečki stan — ker edino tam more iti klerikalna pšenica v klasje.

Najprej je l. 1882. nastopil Mahnič proti novoslovenski literaturi proti Stritarju, Gregorčiču in Aškercu... Potem je začel rasti »Slovenec«, ki je l. 1883. postal dnevnik. Leta 1885. so klerikalci porabili jubilej slovenskih apostolov (seveda v klerikalnem smislu).

Leta 1887. se je ustanovilo kat. tisk. društvo, in istega leta je začel izhajati »Dom in Svet« in »Domoljub«. — V tem času so bili klerikalci še tako slabi, — recimo bilo je med njimi še toliko narodnih ljudi — da niso mogli spraviti skupaj niti odbora za osr. pol. društvo. Od leta 1887. pa so hitro rasti in leta 1892 so imeli že prvi katoliški shod.

Na te dogodke nas spominja jubilej »Domoljuba«.

»Domoljub« praznuje torej svojo petindvajsetletnico. Ne pisali bi o tej petindvajsetletnici, ko bi ne bilo v nji za nas toliko poučnega.

Klerikalci so imeli odprto polje in so šli na delo. Naš največji list je bil takrat »Slovenski Narod«, ki se je povsod mnogo čital, toda prišel je premalo med ljudstvo. Pozneje se je ustanovil za ljudstvo tednik »Rodoljub« in nam se zdi, da bi bil ta tednik lahko izvršil veliko delo med ljudstvom, ako bi bil vzel kmečko gospodarsko smer... Tako pa je prenehal in »Domoljub« se je širil. Klerikalci niso šteli denarja. Zupniki in kaplani so dobili po 50 in 100 »Domoljubov«, da so jih razposlali med ljudstvo. Znali so pisati poljudno. Vzgojili so si tudi dopisnikov. Pokojni Lampe je ustanovil društvo sv. Cirila in Metoda v bogoslovju, da bi se v njem vzgajali pisatelji — kmalu pa se je v lemenatu začela druga vzgoja: vzgajali so se agitatorji, dopisniki, politikarji.

Klerikalci so računali z najnižjimi instinkti ljudstva. Vedeli so, da vsak najraje kaj čita iz svojega kraja — in da krščansko katoliški ljudje najraje čitajo razne napade na osebo. Zato opravičeno trdimo ob 25letnici »Domoljuba«, da ni na Slovenskem danes poštenega narodnega človeka, ki je količkaj proti volji naše duhovščine delal na narodnem polju — da bi ga ne bil blati »Domoljub«. Ako je le zvedel duhovnik n. pr. o učitelju, da posojuje knjige, ali o študentu, da pripravljiva veselico ali sploh o kakem narodnem človeku, ki je čital napredne liste — gotovo je bil v prih. številki dopis, v katerem se je na najnesramnejši način pisalo proti učitelju, študentu, trgovcu ali uradniku. Petindvajsetletnica »Domoljuba«

je 25letnica laži, obrekovanja, zlobe, sovraštva in vsega zla, ki iz tega izhaja.

Vsak je imel priliko videti, kako so se v petek zjutraj po maši veselili klerikalni vaški ljudje, ko je »Domoljub« prinesel napad proti činitelju. Kako so se zvižali hinavski tercijski obrazi, kako se je smejala zlobno katoliško srce, kako je gledal kaplan ponosno na svoje delo.

Ljudje so kmalu spoznali, da ni tako težko biti dopisnik. Vsak mežnar, vsak, ki je znal količkaj pisati je pisal proti svojemu sosedu v »Domoljub«. — Koliko osebnega maščevanja je bilo v tem katoliškem listu! List je dobil zato mnogo raznih imen in iz poštenih hiš so ga pometali ven.

»Domoljub« je hitro raste. L. 1888. je izhajal dvakrat na mesec in je imel 1700 naročnikov. — V desetih letih se je povzpelo do 7900. — Po drugem katoliškem shodu l. 1900. je prišel do 16.000. — L. 1906 je postal tednik. Do jubilejnega letošnjega leta se je povzpelo baže do 24.000. — »Slovenec« piše: Stevilo »Domoljubovih« naročnikov je poskočilo že na 29.000. Do konca avgusta upajo klerikalci z veliko agitacijo doseči število 30.000. — Nekateri sanjajo celo o 50.000. »Domoljub« se je širil na poseben način. Dobivali so ga duhovniki skupno in otroci so ga raznesli po vaseh. Res, da so mnogi čitali samo novice in se niso brigali za klerikalne napade, res, da so ga mnogi čitali zato, ker je bil zastoj in so jim ga klerikalci vsiljevali v hišo — toda priznati se mora, da je dosegel visoko število in kdor pozna duha, ki veje iz lista — bo vedel, kaj to pomeni.

V dobi, ko je nastopil »Domoljub« je bilo treba širokega ljudskega lista, ki bi vzgajal, zabaval, in poučeval kmečko ljudstvo. Ko bi bil pošten kmečki list v narodnem duhu — bili bi lahko danes veseli jubileja. Tako pa moramo priznati, da »Domoljub« ne vzgaja — ampak zastruplja naše kmečko ljudstvo, ker je njegov duh protinaroden in ima edini namen v narodu buditi odpor in nezaupanje do vsega kar je narodno, kulturno napredno, posebno pa uničiti veljavo onih ljudi, ki so posvetili svoje moči narodnemu in kulturnemu delu.

Proti slabemu časopisu je le eno srečstvo — da podpiramo in širimo dobre liste. »Domoljub« je priboril klerikalcem nekatero zmago — to priznavajo klerikalni voditelji in ni dvoma, da je njegov vpliv velik pri ljudeh — ki čitajo samo klerikalne liste.

Jubilej »Domoljuba« naj nas spominja napak, ki smo jih zagrešili ob času, ko je bilo še mogoče preprečiti veliko zlo, spominja naj nas vseh onih, ki so delali na narodnem polju in so trpeli pod klerikalnimi napadi — vspodbudi pa naj nas tudi na delo za naše časopise, ki stojijo v službi vseslovenske kulture prosvete in — napredka.

Mati Germania na Sveti Uršuli.

(Dopis iz Štajerske).

V slovenjegraškem kraju prav na koroški meji se nahaja grov Sv. Uršula. Razbor, Javorje, Kotlje, Sele, Startrg, Suhidol so kraji okoli te gore. Z nje je lep razgled. Vidi se tja do Celovca in Celja itd. Na vrhu je cerkev Sv. Uršule in nekaj poslopij, ki služijo v poletnem času turistom v prid, ki so pa zaostala, po pri-

zadevanju »vnetih« Slovencev, daleč za modernim naziranjem. Posebno za nemški »nobelfolk« so bila »pregmaja«. Tudi niso nudila našemu »herrenfolku« onih udobnosti, ki jih čuti človek, ako se zamore pobahati, da je med svojimi. To mater Germaniji ni dalo spati. Spravila je skupaj najbolj navdušene Germane v odsek. Temu odseku je razodela svoje srčne občutke. Ta, ne bodi len, pričel je takoj z delom — in letos že stoji zgrajba. Modern hotel se šopiri na naši gori v največjo sramoto domačim Slovincem. Malce sicer ponagajamo: zapojemo »lepa naša domovina«, a to se sliši kakor nekaka nagrobica na lastnem grobu, še par kamnov nanj in vse bo utihnilo; mati Germanija bo sedela razkoračena in nemotena na naših tleh v veliko veselje tistim, ki sede pri polnih slov. jaslih. Ne samo mesta in trgi, tudi gore — naše gore bodo postale sčasoma last Nemcev in njih bratcev nemških tarjev. Kdor pa pozna našo mlačnost in boječnost, se temu ne bo čudil. Nad celim okrajem leži težka megla — soparen vzduh nemčurske in maziljene sape.

Pojdimo dalje.

Na dan sv. Petra in Pavla imamo vsako leto navado, da se zberemo Slovenci na tej gori v obilnem številu. Tako smo se tudi letos. A nismo bili veseli kakor po navadi, ker imeli smo čast opazovati stavbo, ki je pravzaprav naših žaljev, ki je padel v naročje našim Germanom iz drevesa naše zaručnosti. Ne, nismo bili veseli; frankfurta je že razvita in mi smo capljali sem in tja, kakor po kaki izgubljeni bitki. Cerkevno opravilo je imelo še letos sicer rimsko-slov. značaj, a prišel bode kmalu čas, ko se nas bode na tem koščku zemlje samo še trpelo kot tuje.

po — bo vedno zaručano.

Proti večeru je dala naša mati Germania poziv za »na boj« — Ženica se je najbrž preveč napila in v svoji sladki giničnosti pozabila naša neugodna tla za nemško divjanje. Raznesla se je namreč novica, da ni bilo pri pridigi vse tako prav, kakor bi moralo biti: namreč: po evangelju. Posebno nemčurji iz Kotelj (tisti, ki začasa pridige še v cerkvi niso bili) so se drli na vse pretege, da je bila pridiga šuntajoča. Torej še le proti večeru so se to spomnili: mora biti nemško vino precej mo-



Kjer more kluvatl
— tam kluje,
kjer mu nečejo verovatl
— tam psuje,
kjer more kovati,
— tam kuje —
kjer mu nečejo dati,
— tam — pljuje.

čno. Mati Germanija zavzdigne bridki meč in da tako znamenje, da se sovražne čete spoprimejo. Pa, o joj! Tako je padalo po nemških bučah, da se materi Germaniji okoli vrti. Velika solza ji pade na nemške grudi, briki meč omahne in vsa klaverna da znamenje z mazin-
cem k umikanju: tevtončki moji, nazaj!

Vsako si je mislil, da bo imelo to zle posledice pred sodnijo, posebno ker so bile nekatere le preveč pobite; s tožbo vendar niso prišle na dan, sicer bi bili naši gotovo obsojeni, ker poznajo naše sodnije. Le en orožnik, ki mu je ovačstvo posebno v jetra zlezlo, se je hotel nekoliko ovekoveti in mater Germanijo z Urške gore nekoliko potolažiti in ji zaklicati: vivat, floreat, crescat!

POLITIŠKA KRONIKA.

Republikansko gibanje na Ogrskem. V Makou na Ogrskem sta naprosila dva tamonja odvetnika županstvo, da jima dovoli sklicanje javnega shoda, kjer se ustanovi ogrska republikanska stranka. Župan pa ni dovolil sklicanja shoda z motivacijo, ker se mudi ravno one dni v mestu prestolonaslednik Franc Ferdinand. Nova prošnja, ki navaja drug termin, še ni rešena, ker jo je župan poslal v rešitev notranjemu ministrstvu. Pa tudi v drugih krajih je opažati republikansko gibanje. V Kolosvaru se je te dni vršil sestanek, katerega se je udeležilo veliko število republikancev, med njimi stari in znani bojovník za republikanske ideje bivši poslanec dr. Nagy. — Nekdanji predsednik ogrske državne zbornice Gal je izdal proklamacijo, v kateri z vso odločnostjo obsoja postopanje grofa Tisze v ogrsk. parlamentu, očita mu, da tepta narodnostne ideale v korist tujih interesov in blatu. Pozivlje opozicijo na boj proti Tiszi in pravi,

in se spustila nato v drugo, večjo dolino. Tu sva velela ustaviti, kajti ravno pred seboj, kvečjemu tri milje daleč, sva zagledala raztresene hišice starega mesteca, nad njim pa, vrhu gorskega grebena, velikansko poslopje. Moral je biti samostan, kjer je bivala roparska tolpa. Toda kakšna naloga nas je čakala! Kaj je bilo početi kavaleriji s takim naročilom!

Bart se ni pridružil mojim pomislekom. »Kaj naju briga!« je dejal. »To naj se domeni Wellington in Masséna med sabo!«

»Tako je, le korajžo!« mu pritrdim. Piré je vzel Leipzig s petdesetimi huzarji! »Z dragonci bi bil vzgel Berlin!« zatrdi bart smeje se. »Torej, Gérard, vi kot starejši prevzemite vodstvo, da vidimo, kdo trene prvi z očmi.«

»Velja; toda hitimo, kajti mudi se. Jutri zvečer moram biti zopet v Abrantesu. Dajno se najprej nekoliko orientirati po tem kraju; stojte, evo nekoga, ki nama lahko kaj pove!«

Ob cesti je stala pobeljena hiša; sodeč po zelenem vencu nad vrati je morala biti mezgarska krčma. Ob vhodu je visela svetiljka, ki je metala svojo luč na dva moška; eden je bil v rjavi kapucinski halji, drugi v belem predpasniku, pa očividno krčmar. Bila sta tako zatopljena v pogovor, da sta nas zapazila šele, ko smo stali pred njima. Krčmar je hotel zbežati, pa eden izmed Angležev ga je prijel za lase in ga pridržal.

»Milost! Milost!« je zavreščal mož na vse grlo. »Francosi in Angleži so mi oplenili vso hišo! Razbojnik mi je razbil kosti v životu! Sveta Devica mi je priča, da nimam niti vinarja v žepu, niti skorje kruha pri hiši; častiti oče, ki mrje gladi na mojem pragu, vam pove isto.«

(Dalje.)

LISTEK.

CONAN DOYLE:

Zgodbe napoleonskega huzarja

»Bart!« zakličem na glas.

Ze je bil dvignil sabljo k udarcu in odkril pri tem več kakor polovico svojega telesa — saj veste, da ni umel predobro sukati sablje — takrat pa osupne in me pogleda.

»Ohe,« pravi naposled, »to je Gérard!« Njegove besede so bile tako mirne, kakor da sva dogovorila sestanek na tem kraju; jaz pa bi ga bil objel, samo da mi je prišel korak naproti.

»Kdo bi si bil mislil, da ste vi; pripravljen sem bil že na aventuro!«

Ne morem reči, da me je dirnilo njegovo razočaranje prijetno; upal sem, da se vzraduje svidenja s prijateljem, on pa je obžaloval, da nima sovražnika pred seboj.

»Z veseljem bi vam drugoval pri tem športu, dragi bart,« mu odgovorim, »toda sami boste izprevideli, da ne morem obrniti osti svoje sablje proti možu, ki mi je rešil življenje.«

»Bežite, bežite ne govoriva o tem!« Res je nemogoče; nikoli več bi ne imel mirne vesti.«

»Previsoko cenite tisto malo uslugo.«

»Najgorečnejša želja moje matere je, zahvaliti se zanj, kadar pridete v Gaskonjo.«

»Lord Wellington gre tja s šestdeset tisoč možmi.«

»Potem ima vsaj eden izmed njih upanje, da ostane živ,« se mu zasmejem, »dotlej pa le vteknete sabljo v nožnico!«

Najina konja sta bila zdaj čisto blizu drug drugega; bart je iztegnil roko in me potrepal po kolenu.

»Dobro človek ste, Gérard; zakaj niste rojeni na pravi strani kanala!«

»Saj sem!«

»Revež!« je odgovoril z glasom tako odkritosrčnega sočutja, da sem se nehote iznova zasmejal.

»No, kajpak,« je nadaljeval on, »o tem ni, da bi govoril; toda pogledite, Gérard, na pravi poti pa ne misva v tem trenutku. Kako bi gledal na to stvar Masséna, sicer ne. Vam, toda naš general bi skočil s škornjev, če bi naju videl tu. Vas tudi menda niso poslali na piknik!«

»Torej — predlagajte kaj pametnega!«

»Saj se spominjate najinega preprička o huzarjih in dragoncih! Vidite, danes imava kakor nalašč vsak po petdeset vrlih fantov, ki ne vedo česa početi od nestrpnosti. Kaj menite o majhenkem boju med nami — seveda tako, da si midva ne prideva preblizu? Mislim, da bi se nam prav prilogo nekoliko puščanja v tem podnebj!«

To se mi je zdelo tako bistra ideja, da sem za tisti hip pozabil misliti na gospoda Alexisa Morgana, grofica La Ronda in samostan Almeixal; v moji glavi je ostalo prostora samo za lep, ravni travnik in za boj na njem.

»Tako je, bart!« mu pritrdim. »Sprednjo plat vaših dragoncev smo si ogledali dovolj natanko; preostaja torej še zadnja!«

»Koliko staviva?« vpraša on.

»Jaz — nič manjšega kakor čast conflanskih huzarjev!«

»Velja!« reče on. »Če zmagamo, dobro — če bo pa sreča z vami, tem boljše za maršala Millefleursa!«

no napadati. Upili so po svojih časopisih, da je pogodba z državo zavozena, in da bi občina prišla lahko veliko ceneje skozi.

Da bi se dežela zavzela za to velevažno pridobitev, tega seveda klerikalci iz same zavisti niso pripustili.

Vsem tem težavnim okoliščinam je sledil še padec finančnega ministra viteza Bilinskega. Na čelo finančnega ministrstva je stopil mož, ki je takoj pričel delati drž. obrtni šoli velike zapreke. Državna obrtna šola je bila že zgrajena in bi se morala l. 1911. v jeseni izročiti svojemu namenu. Kar naenkrat je država na velikansko veselje naših klerikalcev stopila do občine z novimi zahtevami in zahtevala novih žrtev. Vsakdo je mislil, da je občina s tem, da je državi brezplačno postavila stavbo in preskrbela elektriko, storila svojo dolžnost. Nasprotno! Država je zahtevala tik pred otvoritvijo šole, da občina preskrbi še vso opravo v glavnem poslopiju in v delavnici. Ker temu občina ni mogla ustreči je morala šolo preskrbeti lansko leto s starim pohištvo.

Vsled tega je bila sklicana posebna konferenca, na kateri je bila stavljen državi sledeča ponudba: Občina pripusti državi poslopje, preskrbi električni tok, za glavno poslopje in delavnico brezplačno in plača za opravo 28.000 K v slučaju, če pride tudi obrtno-nadaljevalna šola pod c. kr. drž. obrtno šolo. Na drugi strani zahteva tudi občina za slučaj, če bi država preselila obrtno šolo v kako drugo poslopje, zato primerno odškodnino. Država naj plača vse stroške prepisa.

Vlada je sedaj poslala odgovor, o katerem je včeraj razpravljali občinski svet. Poročal je obč. svetnik Milohnoja.

Vlada v svojem odgovoru zahteva:

1. Občina mora sama preskrbeti opravo za glavno poslopje in delavnico in sicer brezplačno.

2. Občina trpi vse stroške prenosa ozir. prepisa.

3. Zahteva, da se občina natančneje izrazi o svojih zahtevah za slučaj, če bi država šolo preselila v kako drugo poslopje.

Da se to pereče vprašanje, katerega končna rešitev je tako velikanskega pomena za ves slovanski jug, vendar enkrat že reši, je poročevalec obč. svetnik Milohnoja v imenu odseka stavil sledeči predlog kot odgovor na vladne zahteve:

1. Občina je pripravljena sprejeti od vlade stavljenе pogoje v slučaju, če se na šoli ustanovi tudi elektrotehnični oddelek.

2. Občina preskrbi vso opravo brezplačno.

3. Za slučaj, da država preseli šolo v kako drugo poslopje, zahteva občina kot odškodnino polovico sodno cenjene vrednosti poslopja.

Dr. Zajc izjavlja v imenu klerikalnih občinskih svetnikov, da bo njegova stranka sicer glasovala za predloge poročevalca, vendar pa mu še sedaj ne gre iz glave, kako je mogla Ljubljana brez njega dobiti tako važno šolo in čemu bivši župan Hribar ni najprej njega vprašal za potrebne svete.

Ravnatelj Pamer povdarja, da bodo Nemci glasovali za odsekove predlog, vendar pa prosi, da se prva točka v toliko spremeni, da občina sprejme od vlade zahtevane pogoje, toda le v slučaju, če se razven že zagotovljenega mehaniško-tehniškega in stavbnega oddelka ustanovi tudi elektro-tehniški oddelek. Poročevalec obč. svet. Milohnoja se strinja s tem predlogom.

Podžupan dr. Triller oriše v kratkem zgodovino boja in trnjevo pot ljubljanske državne obrtne šole in z ozirom na dr. Zajčovo zabavljanje konstatira, da se je rešitev zavlačevala tako dolgo časa veliko tudi radi tega, ker je bilo finančno ministrstvo mnenja, da šola vendar ne more biti tako velikega pomena za slovanski jug, ko kranjska dežela noče dati niti flica podpore za šolo. Konstatira pa, da je občini ves čas z vso odločnostjo šel na roko minister za javna dela. Zato predlaga še sledeča dodatna predloga:

1. Županu se naroča, da izrazi ministrstvu za javna dela za izredno naklonjenost primerno zahvalo.

2. Županu se naroča, da napravi vse potrebne korake, da doseže pri finančnem ministrstvu vsaj delno olajšavo pri prenosu oz. prepisu.

Pri glasovanju so bili odsekovi predlogi sprejeti enoglasno. Prvi dr. Trillerjev dodatni predlog z večino, drugi enoglasno.

Mestna občina ljubljanska je torej storila vse korake, da zadovolji vladno in uredi končno to vprašanje in zato pričakujemo, da ji bo tudi vlada šla pri njenih zahtevah na roko.

Nato se je še razpravljalo o ponudbi inž. Šturma za nakup nekega mestnega zemljišča in sicer m po 10 K. Ponudba se sprejme, če plača za m 14 K.

Za tem je župan sejo zaključil.

Ob železni cesti od Krke do Kolpe.

II.

Ko pridemo iz dosedaj 200 m navrtanega predora, krene proga jugozapadno smer ob rebrih zadnjih izrastkov Gorjancev, ki tu prehajajo z razrastki kočevskega pogorja. Splošno je imenuje ta kraj: semiška gora. Proga se vije izprva pod, pozneje nad cesto, ki pelje v Črnomelj. Zanimiv pa je ta del proge tudi radi velikega strmeča, oziroma padca, ki znaša povprečno 2,5 m na 100 m. Strmec se posebno opazja takoj pri visoko v hribu ležečem predoru, ako pogledamo dol in valovitem ravanu ležeča mesta Črnomelj in Metliko; posebno pa se razloček strmine opazi pri pogledu nazaj iz Otovca.

Komaj bo vlak se izvil iz predorove temine, že se bo ustavil pri mali vasi Gorenjci, kjer je odločena prva belokranjska postaja:

Semič. Od vasi enakega imena bo postaja oddaljena blizu pol ure; bližje postaji je že omejeno križišče cest na sedlu, kot prehodu iz Belo Krajine proti kočevski Dolenjski. Tudi postaja leži še sredi bujnih vinogradov. In še vedno v isti smeri, med vinogradi teče proga dalje in vedno nižje proti ravanu. Dotika se posamezno sredi vinogradov, raztresenih hišic in vinskih hramov. Potem pa zapuščra raj vinske trte ter se vije med gozdnatimi lazi nad Kotom, Ručetno vasjo, Miheljo vasjo itd. Pri Mihelji vasi jenja podjetje Biedermann in pričene Lončaričevo delo, ki ima najdaljši in (za delo) najlepší del proge od 27. do 48 km, torej v razdalji 21 km.

V prvem oddelku Lončaričevega dela srečujemo pod progo vasi: Petrovo vas, Rožanec (staro ajdovsko svetišče v gozdu), Lokve (pod cesto), Sela pri Otavcu (tu je bil lani velik požar) in naposled Otavec. Zadnje omejenji vasi se med seboj pripravljajo radi vrnisanja, kje naj bi bila postaja. Eni kot drugi bi jo radi imeli zase. Železniška uprava pa bo najbrže ta prepis tako pomirila, da eni kot drugi — ne dobe postaje.

Na celim prvem delu belokranjske proge se bo potnikom nudil nepopisno krasen razgled po Belo Krajini in dolji proti izhodu na sinjo hrvaško ravan. Avstrija ima malo takih železniških prog, raz kojih bi se potnikom nudil razgled v tako bogatem obsegu. Ta diven razgled bo trajal od predora in postaje Semič skozi dol do Otavca, torej približno 7 kilometrov.

Ali potnike čaka še drugo presenečenje. Pri Otavcu se namreč proga zavije v složenem polkrogu naravnost v drugo smer, proti jugovzhodu. Izprva prereže vas, zapustivši gorska rebra, se koncem vasi spusti po blizu 40 metrov visokem in 200 metrov dolgem viaduktu na črnomeljske mestne loze. Ta viadukt bo nekaj veličastnega in po visokosti približno jednak onemu v Borovnici ob južni železnici. Še bolj kot pri zgradbi sami, bo ta viadukt veličasten po naravnost očarljivem razgledu in pogledu nazaj na del proge proti predoru. Tu imate še enkrat celo progo pred seboj in tu šele se bo videla razlika strmeča in padca proge od predora do Otavca. Od tu se vidi tudi celo južno pogorje Gorjancev, ki se na vzhodu spajajo z vinorodno Vivodinjno ter pred očajo obširno ravan zaključujočo pod seboj velikansko, latvici podobno kotlinsko dolino to in onostran Kolpe. Sedaj je vzhodna polovica razgleda zakrita po gozdnatih brdih, ki se vlečejo med Črnomeljem in Metliko.

Po tem viaduktu poteče proga skozi par kilometrov dolgi mladi gozd, znan pod imenom črnomeljske loze. Kmalu zadene ob cesto, ki pelje od že omenjenega semiškega sedla v Črnomelj. Kratak čas teče proga tik ob cesti. Še en kratek most nad cesto in iz gozda smo na postaji Črnomelj, oddaljeni 5 minut od mesta enakega imena.

Poleg metliške, bo ta postaja največja na belokranjskem delu železnice. Zgradbo tega dela je od Lončariča prevzel podjetnik g. Slapničar. Nasproti dosedanjemu delu Lončaričeve proge je tu še največ delavcev. Po bojih in prepirih delavcev s podjetništvom, kar se je v nekaterih slučajih odigravalo tudi že pred sodiščem, so delavci sedaj na tem delu proge glede hrane in plače razmeroma z drugimi še najbolj zadovoljni. O tem sem se prepiral na lastne oči.

Pa glede delavskih razmer hočem še posebej izpregovoriti. Tu naj nadaljujem in končam le opis proge same.

Od črnomeljske postaje dalje krene proga zapet na novo smer skoro naravnost proti vzhodu. Že blizu kolodvora prereže gradaško in metliško cesto, ki se kmalu na to razdeli v smeri proti Gradacu in desno proti Metliki. Črnomelj je sploh na vse strani zvezan z cestami; tako da se človek iz samega križišča in omrežja cest brez specialne karte težko

spozna. Vsled tega omrežja prometa je tudi pričakovati, da se bo Črnomelj po otvoritvi železnice gospodarsko še najbolj dvignil.

Komaj smo zapustili kolodvor in prezerali enoto obeh omenjenih cest, že nas vnovič ozdravlja krasen pogled nazaj po celi progi do predora visoko sredi semiške gore. Človeku, ki je prvič poskusil vožnjo s takim padcem, se skoro neverjetno zdi, kaj zna človeška roka ustvariti na polju prometne tehnike.

Prišli smo do 31.—32. km in Korakamo dalje v smeri proti Gradacu.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

ITALIJANSKI JURIDIČNI KURZI.

Dunaj, 25. julija. Kljub demotivaciji naučnega ministrstva glede ustanovitve italijanskih juridičnih kurzov s pravico javnosti na tržaški trgovski šoli Rivoltello, ter rezerviranih izjav vlade o tem vprašanju se v italijanskih liberalnih kakor klerikalnih krogih z vso gotovostjo vzdržuje vest, da se ustanove ti kurzi že tekom letošnjega zimskega semestra. Vendar pa je italijanska javnost v skrbeh ravno radi rezerviranega držanja vlade, ki je sama iznesla to misel in predlog glede teh kurzov. Politiški krogi izražajo nezadovoljnost nad italijanskim časopisjem, ki je prezgodaj spravilo to zadevo v javnost in opozorilo nasprotnike, da so se pripravili na odpor proti nakanam vlade, ki bi kolikor toliko zadovoljile laške vseučiliške zahteve.

SPRAVA MED ČEHI IN NEMCI.

Praga, 25. julija. Ker ni bilo mogoče doseči v narodno-politiški komisiji nobenih pozitivnih rezultatov, so se pogajanja odložila na december; tako je postalo tudi sklicanje deželne zbornice češkega nemogoče. Splošno se zadržuje, da ta odgoditev pogajanj pomenja tudi konec vseh nadaljnjih pogajanj.

VSTAJA PO ALBANIJ SE ŠE VEDNO ŠIRI.

Skoplje, 25. julija. Tukajšnji Valija je sklical narod pred vladno palačo ter imel tu govor, v katerem je prebivalstvo brez razlike na vero in politično prepričanje rotil, naj ohrani mirno kri in naj se ne da zapeljati k neprevidnim činom. Valija je obljubljal, da bo nova vlada napravila konec vsem zmešnjavam v državi ter poskrbela za mir in red v vseh pokrajinah.

Solun, 25. julija. Mladoturški komite dobiva dan za dnevom pretilna pisma, včeraj so neznanci na ulici ubili zdravnika o katerem je bilo znano, da je navdušen pristaš mladoturške stranke.

Skoplje, 25. julija. Albanci so Prištino popolnoma zavzeli in nameravajo nemudoma odkorakati proti Skoplju in Solunu. Vse brzojavne zveze so pretrgane. V Prištini je zbranih 25.000 Albancev. Isa beg Boljetinac pripelje v Prištino še 10.000 bojnikov. S to vojsko nameravajo Albanci udariti na Skoplje, ki se mu bližajo od raznih strani, v mestu vlada nepopisna panika.

Odgovorni urednik Rađivoj Korenč.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Širite, kupujte in naročajte „Dan“! Prijavljajte nove naročnike!

Mali oglasi.

Lepo stanovanje z eno sobo, kuhinjo, drvarnico in kletjo se takoj odda ob glavni cesti v Sp. Šiški št. 33, I. nadst. 507—2

Enodružinska vila Pod Rožnikom št. 264 se jako ceno proda. 477—6

Gospod

išče stanovanja s hrano

v sredini mesta. — Ponudbe sprejema „Prva anončna pisarna“. 512

Proda se popolnoma novo Puchovo

motorno kolo

najnovejšega sistema (1912) s 3 in pol PH. Natančneje se poizve pri Mirko Tratniku, hotel Tratnik v Ljubljani.

Kjigoveznica Ivan Bonač

Ljubljana, Šelenburgova ulica (nasproti glavne pošte)

priporoča vsakovrstna knjigoveška dela, mape, galanterijo, passepartuje itd. — Posebno močna vez za knjižnice, čitalnice in bralna društva.

* Cene zmerne, delo solidno! *

Izdelki za veselice:

Korjandoli, girlande, serpentine, balončki, zalepke za šaljivo pošto, moderni mali kuverti za srečlov, vstopnice (bloki).

Cena zmerna, postrežba točna!

Vožnja z avtomobilom!

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da imam vedno na razpolago

avtomobil za vožnje po mestu in na deželo.

Cene zmerne.

Priporočam se slavnemu občinstvu za cenjena naročila ter beležim z odličnim spoštovanjem

Ivan Belič

Dunajska cesta štey. 8.

— Bodi brez skrbi, je nadaljevala. Nitice ti ne skrivijo lasu. Straže bodo obveščene, vse bo pripravljeno, da izgine njeno truplo. In potem te bom poplačevala, ljubček moj, videl boš, kako umi kraljica poplačevati! Svojo gospodarico rešiš, svojo ljubico... In kar zadeva kralja...

— Kralja? je hipoma pomislil kapitan in je pobledel. Kaj hoče reči?

— Najprvo moraš vedeti, kdo so menihi. Ali poznaš Brusaillea, Bragaillea in Brancailona?

— Vojvodove ljudi? Seveda poznam tiste pohajkovalce.

— In oni so ravno menihi. Vojvoda jih je poslal in zmenjena sem z njim; on jih je o vsem natanko poučil. Kadar dajo znamenje, pritečeš, udariš gospodično Champdivers. In če se bodo oni oboje, če postanejo malodušni, udariš sam tudi... kralja!

— Kralja! je kriknil Bois Redon in odskočil nazaj, hkratu se je zgrudil na kolena in proseče dvignil roke proti kraljici:

— Milost, je zajčal. Veličanstvo ne zahtevajte tega.

— Molči! je zagrmela Izabela in hipna jeza jo je obšla, kakor vedno, kadar je nalezela na najmanjši odpor. Pa ravnokar naglo jo je udušila, trenotek pomislila, nato pa se je vrgla h kapitanu in ga je objela z rokami okoli vratu. Vedela je, da zahteva nekaj stranskega za kapitanovo zavednost. Zanj je bil norec le kralj, le Veličanstvo, le oblast, skoro božanstvo! Pritisnila je svoje lice k njegovemu in zašepetala:

— Kraljica si rekel, da me more ozdraviti, kraljica? Govori, glupi menih!...

— Kraljica, da, kraljica, sire, spovednik...

Karl ga je izpustil vsega preplašenega.

— Kraljica! je zamrmral še enkrat in se zamislil...

XIV.

Bois Redonova nezgoda.

Kraljica Izabela se je zbudila tistega jutra ko je poslal Ivan Nevstrašni svojo trojico zagovarjat kralja, zelo dobre volje. Z dvorjancami je takoj obiskala razmesarjeno Imperijo, ki jo je zdravil vrhni nadzornik kraljičinega zverinjaka. V celjenju ran je bil zelo spreten in le njemu se je imela kraljica zahvaliti, da ji ni poginila ljubljena žival. Izabela jo je obiskovala zelo pogosto in ji nosila najraznovrstnejše sladkarije.

Po tem obisku je šla kraljica v družinsko sobo. To je bila obširna dvorana, kjer so kurlili cele dni v dveh ogromnih lončenih pečeh. V tej dvorani je presedelo celo zimo kraljičino služabništvo in se bavilo, s čimer se je pač kdo mogel in vedel. Izabela je razdala naročila za celi dan. Po še par manjših obiskih se je vrnila v svoje stanovanje. Po celi palači ni bilo videti nikjer žive duše. Straže so se grele v orožarnici, dvorjanice v svojih sobah, dvorjani pa so se razšli po izkazanem spoštovanju iz družinske sobe vsak po svojih opravkih.

Izabela je bila poslala za čas svojega ogleđa kapitana poizvediti, kako se obnašajo novi menihi. Kapitan jo je že čakal v kabinetu in ji poročal.

Najfinjši

SPIRIT

iz žita oddaja na debelo od 60 litrov naprej po nizki tovarniški ceni veležanjarna 250

M. ROSNER Co.
v Ljubljani, poleg pivovarne „UNION“.

Celo noč odprto

Kavarna Lecn

Celo noč odprto

Naznanilo.

Slav. občinstvu vljudno naznanjam, da sem svoj lokal na Rimske cesti št. 11 opustila ter da bom imela svojo trgovino s kolesi in izposojevalnico koles od danes naprej samo na

Marije Terezije cesti št. 14 (pri „Novem svetlu“).

Prizorčam se slavnemu občinstvu za cenjena naročila ter beležim s odličnim spoštovanjem

Ljubljana, 23. julija 1912.

Ana Gorec

Naznanilo prodaje.

Vsled sklepa upniškega odbora in dovolila c. kr. deželne sodnije v Ljubljani se trgovina trvdke Franc Souvan sin v Ljubljani na Mestnem trgu

sedaj nadaljuje ter se vse v konkurzno maso te trvdke spadajoče manufakturno in modno blago,

kakor: moško in žensko sukno, svila, preproge, odeje, zastori, zagrinjala, linolej, pletenine, bela kotenina, platno, podloge itd.

prodaja po zelo nizkih cenah.

Prodajalo se bode vsak dan od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 7. popoldne izvzemši ob nedeljah in praznikih.

V Ljubljani, dne 25. julija 1912.

Dr. Fran Tekavčič

odvetnik v Ljubljani kot upravnik konkurza.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

naznanja

okasijsko prodajo

poletnih oblek in slamičkov za gospode in dečke, ter poletne damske konfekcije z globoko reduciranimi cenami.

Slovenci! Spominjajte se naše prekornostne Ciril in Metodove šolske družbe!

„DAN“ se prodaja v Ljubljani v sledečih tobakarnah

JUŽNI KOLODVOR, na peronu.
DRŽAVNI KOLODVOR.
BLAŽ, Dunajska cesta.
SEVER, Krakovski nasip.
PICHLER, Kongresni trg.
ČESARK, Selenburgova ulica.
DOLENC, Prešernova ulica.
FUCHS, Marije Terezije cesta.
MRZLIKAR, Sodna ulica.
SUBIC, Miklošičeva cesta.
ZUPANČIČ, Kolodvorska ulica.
PIRNAT, Kolodvorska ulica.
SENK, Resljeva cesta.
KOTNIK, Šiška.
TIVOLI, na žel. prel. pri Nar. domu.
KOSIR, Hilšerjeva ulica.
STIENE, Valvazorjev trg.
SUSNIK, Rimska cesta.
USENČNIK, Zidovska ulica.
KLEINSTFIN, Jurčičev trg.
KRIZAJ, Sp. Šiška.

WISIAK, Gosposka ulica.
KUSTRIN, Breg.
TENENTE, Gradaška ulica.
VELKAVRH, Sv. Jakoba trg.
SITAR, Florjanska ulica.
BLAZNIK, Stari trg.
NAGODE, Mestni trg.
KANC, Sv. Petra cesta.
TREG, Sv. Petra cesta.
KUSAR, Sv. Petra cesta.
PODBOJ, Sv. Petra cesta.
ELSNER, Kopitarjeva ulica.
BIZJAK, Bohoričeva ulica.
REMŽGAR, Zelena jama.
SVETEK, Zaloška cesta.
KLANSEK, Tržaška cesta.
JEZERSEK, Zaloška cesta.
LIKAR, Glince.
STRKOVIČ, Dunajska cesta.
STRAVS, Škofja ulica.
TULACH, Dolejska cesta.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani
izvršuje vsa tiskarska dela okusno in po zmernih cenah.
Zaloga županiških in drugih uradnih tiskovin.

Prihod vlakov v Ljubljano iz:

Dunaja	12 ⁵⁵	3 ¹⁶	4 ⁴⁸	5 ⁵⁵	9 ⁵⁶	12 ⁴⁷	5 ²¹	8 ⁵²	5 ³¹
Trsta	12 ⁰²	4 ⁰⁰	9 ⁰⁴	11 ²¹	2 ⁵¹	6 ¹¹	9 ⁴⁵	11 ⁴⁵	
Trbiža	7 ²⁵	9 ⁵¹	11 ¹⁴	4 ²⁴	7 ⁰⁰	8 ¹⁵	11 ²³		
Kamnika	6 ⁴²	11 ⁰⁰	2 ⁴¹	6 ¹¹	10 ³⁸				
Rudolfovega	8 ⁵⁰	3 ⁰⁰	9 ¹³						
Kočevia	8 ⁵⁰	3 ⁰⁰	9 ¹³						
Vrhnike	6 ³⁸	10 ³⁶	7 ²³						

* Brzovlak. ** Voz ob nedeljah in praznikih.

Odhod vlakov iz Ljubljane proti:

Dunaju	12 ⁰⁸	12 ¹⁵	4 ³⁹	7 ³⁰	11 ²⁶	3 ¹¹	6 ²⁵	9 ⁵²	10 ⁴⁵
Trstu	1 ²⁰	3 ²⁰	5 ¹⁸	6 ⁰⁸	10 ⁰²	1 ⁰⁴	5 ⁴¹	8 ²²	
Trbižu	1 ⁵⁴	6 ⁵²	9 ⁰⁵	11 ³⁰	3 ³²	6 ²⁵	10 ⁰⁰		
Kamniku	7 ²⁷	11 ⁵⁰	3 ¹²	7 ¹⁵	11 ⁰⁰				
Rudolfovem	7 ³²	1 ³¹	7 ⁴⁴						
Kočevju	7 ³²	1 ³¹	7 ⁴⁴						
Vrhniki	7 ³⁵	1 ¹⁸	8 ¹⁰						

* Brzovlak. ** Voz ob nedeljah in praznikih. † Od 26. maja oziroma 1. julija.

„DAN“ se prodaja po vseh tobakarnah po 6 vin.

„Dan“ je edini slovenski neodvisni politični dnevnik.
„Dan“ je najbolj informirani slovenski dnevnik.
„Dan“ je edini slovenski dnevnik, ki izhaja tudi ob nedeljah in praznikih.
„Dan“ je najodločnejši neodvisni jutranji list.
„Dan“ je najcenejši napredni dnevnik; posamezni izvodi po 6 vinajev, s pošto mesečno le K 1.70.
„Dan“ je razširen v najširših ljudskih slojih, ker ga vsakdo rad čita in je zato jako uspešno oglaševanje v njem.

Učiteljska tiskarna

prizorčam v nakup vsemu učiteljskemu, vsem učiteljskim društvom in vsem okraj. učiteljskim knjižnicam

po vsebini in opremljenosti krasno Ganglovo knjigo:

Beli rojaki.

Elegantno vezana knjiga stane 3 K, — broširana 2 K 60 vin., s poštnino 26 vinarjev več

Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

— Ali poznaš menihe? ga je vprašala kraljica.

— Kako naj bi jih poznal! S kutarji nisem imel še nikdar opravka, je dodal jezno.

— Dobro, torej jih boš moral šele spoznati. Poslal jih je vojvoda Ivan Nevstrašni, pa kljub temu ne zaupam preveč v njih sigurnost. Zato te jim pošljem na pomoč. Ali pazi se boš moral. Skriješ se v sobici tik kraljevega kabineta, kamor ne pride leto in dan živa duša. Ponoči in podnevi boš moral paziti in kadar te kdo pokliče po imenu, stopiš v kabinet...

— H kralju? ... Jaz? ...

— Molči in ne glej tako bedasto. V kraljev kabinet, da!

Kraljica je govorila resno in hudo gledala kapitana, ki je vztrepetal ob misli, priti v dotiko s kraljem. Bois Redon je uvaževal vsakogar, ki je bil več od njega; in na dvoru je morebiti on edini gledal na kralja, kakor na najvišjega zapovedovalca v državi. Izabela je poznala to njegovo slabo stran in veljalo je, premagati na vsak način neljubo težkočo.

— Neopaženo boš lahko nadzoroval menihe, je dejala. Tosant in Lancelot sta bila zelo blizu cilja, pa prišla je oseba, ki je preprečila ves moj načrt. In na to osebo boš moral pred vsem paziti in zabraniti, da bi se drugič vmešavala v moje menihove. Nikogar ne bo pri kralju, kadar bodo trajala zaklinjanja. Zato ti ne bo težko odstraniti osebe...

— Osebe? je ponovil Bois Redon, ki ni še prav razumel, kaj hoče kraljica.

— Ki je moja smrtna sovražnica, Odette de Champdivers! Rdečica srca mi oblije

vedno, kadar se domislim te ženske, da je nisem mogla že spraviti za vedno izpred oči. Burgundec ji je moral na pomoč in spodletelo mu je, sama sem jo napadla in odbila me je. Imperija mi leži radi nje med življenjem in poginom, kralj je srečno odnesel kožo, ker je ona v lihi...

Izabela je za hip prestala, nato pa je uprla svoje prodirljive oči v kapitana in naglo dejala:

— Ali kjer je spodletelo vsem, tam se mora posrečiti tebi!

Bois Redon se je stresel. Razumel je, da mu je kraljica naročila s tem, da mora ubiti gospodično Odette de Champdivers. Zopet je poteklo nekaj hipov gluhega molčanja, med katerim ni kraljica niti za hip trenila od kapitana. In pod pritiskom njenega demonskega pogleda je bil vsakdo brez moči. Komaj slišno je zašepetal:

— Če mora biti, storim. Bal sem se že, da naj udarim kralja!

Izabela je videla, da se je kapitan odločil. Vendar ni še odtegnila pogleda od njega.

— Bois Redon, iz ljubezni mi to napraviš. In ko bo izvršeno te povišam za prvega svojega kavalirja. Bodi trden, udari zlo vilo, ki mi zagraja pot, oprosti me neljubega zadržka. Kaj ne moj ljubi, storiš mi to, oprostiš me za vedno...

Prvotni njen strogi glas se je izpremenil v sladko kramljanje. Bois Redonu je začela vreti kri. Iztegnil je roki po nji, pa ona se mu je dražeče umaknila. Zrla je vanj s polnimi očmi in se smehljala, le smehljala...